

۳۱۲

دیوان چیا

Handwritten text in Urdu script, including the title "ابجد الف کھ و گ ز" (Abjad al-fa kha wa gha zay) and the word "مجموعہ" (Majma'ah).

Printed text at the top of the page, including "Bihar Collection" and "دیان" (Diyān).

دیوان حیا

- No 412

بسم الله الرحمن الرحيم

ی برود و در حرم از خود دل و فیله را	طرح صحت باد و شمع افشاده این بر
ریشه در آب که از دل بود خیم اهل	سعی و همتان از غرق در سیر
بعمری از شرح حال دوستان حاصل	چند خواب بود و غفلت نشوئی
در وستان شکست چینی دل خوانده	از ترک نشسته درس ناکشانه
کر کلید فضل خود را گم کند ارباب	بر رخ مجنون که می بندد و درویش
در علوم می کشی تحصیل امروز	کرد و ستاد او لین در رسم خط مایه
خون بگویم دل آشفته بر زون گرفت	کرد و نذر زلف شکین تو هر کشته
بسکه فیض عالم بالاست فتح الهام خلق	نبکش بد محمد هر یک در کاشانه
نیست جوهری باروشنده لال از راه	میکنند خاموش جلوت خست جریغ خا

نکر و عکس خط منبرت نو بجا آید	لشته از مرگانت در دل خار آید
از کدورتها دل عاشق نکند و بی صفا	سبزه رنگارنگ بد باغ و بهار آید
بر سر کویتو حیرت جا گرفت از اخطا	ساقم از چشم خود چندین ترا آید
تا رسد و ای کسی در خاک و خون عطف	میکند شوخی چشم خاک را آید

حسن تو میکند خجل روی سفید ماه را
شوخی چشم رفت و الی کند نگاه را

نباشد احتیاج شمع مرکز خانه ما را	نگاه گرم روشن میکند کاشانه ما
خارم میکشد ساقی بیا بجز خدا کیم	رضه بانی نکاسی بکنیم پیانه ما
لذت و یوانه میسازد ز شوخی نونها	نکامت تیر ماران میکند چشم غزاله ما
بر است نقش پیم دیده است پندار	بیا چشم شوخت بکلی گرم بیا ما
هوا شد از بهار گلستان یک و یک	ز بس ظالم بهر سو رنجی خوشبیدار ما

<p>نباشد احتیاج شمع و تار یکی شبا</p> <p>بگشتن بس که دلگیرم بیا در لطفش</p> <p>نباشد هیچ غم در روز محشر می پرستان</p> <p>رسو آه اشک لعلگونش گلشنی دارم</p>	<p>چه عارف میکند اشکم ز جوشش</p> <p>که بپیشل نماید در نظر چون سیرین</p> <p>که باشد بر رحمت کریمستانه ما</p> <p>بیا بصر حد آید مکن سیر این گلستان</p>
<p>بود مژگان بگردیدین چوین پریمی</p> <p>فدای جلین نازگان ابروی کرمی</p>	<p>چنان سازم ز وحشت ام خود لطف در خورا</p> <p>که از طفلی گفتم که جوان چشم شوخ آهورا</p>
<p>خیا از مصرعه ناصر علی بمل توان گشتن</p> <p>طبعین همچو مایه میزند رخاک بھلو</p>	<p>ز بس و چشم جاودم خیال سرو و کجرا</p> <p>رشوخی تیر باران بکشد مژگان آسمورا</p>
<p>میل و سیر چمن کنج و غم جانان</p>	<p>مست رنگین تر بگشتن میوه کبابان</p>

نقش یام را به دست سحر چون دبا	شوخی حسن تو از بس که سپهر دانا
بس که در دل است دوقلک کوی کسی	بهر شد از گریه ام رنجبیه در زندان
از کس امید تو اضع نیست چون کتیا	
دست رد باشد ز جابر حسن یاران	
ز بس که دای تو گل کرد چشم زار مرا	چو رنگ باد حسن زن نیست زوهار
بیا و چشم کسی طرفه وحشت آبادم	چراغ دین آمو بود دمار مرا
بجلی کسی بر افروخت شمع روی کسی	شبی سوخد پیر روانه جوهر منیا
بود ز ساغر پیر باد مهر فرمانم	
که هست منصب شناسی فقر منیا	
تا فدا می جلوی پستانه آتش ایم	می ناید نقش ما جام می گلگون
منها دازد خیال عاشقی تا روز خیر	درد یار عشق او نباید که محزون

بزم عیش باخیا از شمع پیار روشن است

نیت سرگراحتی با ماه از کرد و

ز بس افتادم از زلزله زلزل و زلزل

نباشد راه درستان من این خار خوش

افعی چشم پست صد از این شها

صحره اود و شوق قوت اشها

شب که حرف شمع روت انجمن را

چون نیردانه سوزد پردای کوش

چون زبان شعله باشد بی صد آواز

مینغم آتش عالم از لب خاموش

دیده ام جلین آن شوخ تغافل خوا

چین موج رم اموست خم ابرو

کرده بس که تماشا کنه شوخ ترا

مره بر دین من کشته رم آمو

آب و رنگ سخم از گل مهرت

خطری نیست یار از سخن بد کو

بی تو گل کام نهنگ است مرا

موج می تیر خدنگ است مرا

دشت از باد و سنون میگرد
جام می داغ پلک است مرا

میکنی بروم ز جان و شرح نوی^ص
اینقدرها از شراب حسن می نوی^ص

روز و شب از حلقه مرکان بر کرد^و
از بس که زخم سنگ غمت خورد جان^{ان}
بر صید دل نیاز این دام بروی^ص
چون شیشه شسته است که بود و خوا^ن

برگزین خواب روی فراغت ندیده ام
باشد مگر ز چوب قفس آشیان^{ان}

آینه وار روی ترا گشته تاجیا^ن
دار و بچار رشک به برکشند^{ان}

بال شکستی بر پرواز ما بست^{ان}
آسم چو شاخ گل همه ز کین دور^{ان}
یکدن غیت منت از بال و پیر^{ان}
از دست چشم شوخ تو خون شد بگر^{ان}
از آب کریشته مگر سترگشت^{ان}
سازد هوا بکند لای میتر^{ان}

تا دیده ایم و شمع صحرائی عشق را

باشد فضای همسر و جهان مختصر را

تا زنگاه من بر کس نیست چنان

امشب که بود زلف کسی در نظرم

به بزم می تبراید صدای سینه

ز پند سر به گیر است آهیکه ما

ز شکستی ایام نیستم عاجز

پس است یاد تو در جان دل خیرینا

ز کستان نبود پستی نایز

کل همیشه بهار است داغ سینه

خیال هم آغوش دل با

بهار پنجه می جو خوش دل با

جناغ بسته ام از پینه قفا

که در تها فراموش دل با

بود شب در خلوت حسن تو ازانی مرا

داوده منع دولت ویدار حیرانی

تا شد نگاه شوخ تو پیمان دل با

ز کین تر از بهار است ویرانی

کین نعمت زار بجبار مارا	شد سبز آب بخشش این دانه دل
مر لعل رنگ و لک آید نظیر به چشم	از بس که شوخ و شنگ است چکانه دل

ماست ساقی ز پی پاوه نذر	باشد لب میگوشت می نرسد
از بس که کز قه است که ورت حکم	بر خاست ز دل کرد بجای نفس
که با نگو کریمه جبار می عجب داشت	شد داغ در جان شمرش حس
چاکش بنظر که کوچه باغ است حکم	خوش ساخته صبا و طلسم نفس

نیت روی بهتر از روی شما	کی سده چنبل کیوی شما
-------------------------	----------------------

میکند آتش تنجانه را

نه نکویم آفتاب بکشته

می بر آرد سپهر بر آوج لک

سرد و عالم میکند قربان

کردم از کردش خشم تو قوج تو

روز و شب از پی قتل دل بچاره

بخت نید اگر گهی یک خطه حیا

صبح بے روی تو شام است

دیده ام جلوه میستان

با دلفت بدل پر خوم

نیت سرگردم راه غبار کینه را

کریم سپند بر منج می شها

بیشتر خشم دور از روی شها

مر که دارد راه در کوی شها

بر سپهر تیار کیسوی شها

چه قدر کشته رسانشته بهوشها

میکند خط بنا گوش تو سر کوشها

کرده با سرو قد خویش گم غم شها

جام می حلقه دام است

نقش پایش خط جام است

شفق آمیخته شام است

کرده ام از سینه صافیتل این آینه

<p>خواند ز صبح عید و روز نوروز آفتاب گشت ذوق میخشی در فقر و غریب آشنای لب نباشد از ما</p>	<p>بس که رنگین کرده ام از شبنم آونیا میگم از پنبه می حسنه قشیمینه را میتوان از دل شیشه آواز</p>
<p>عالمی را صید ساز و حیا از نکایه شوخ تیره اندازا</p>	
<p>میر و مردم خیال چشم او شوم که شود و باد و قرون من می کلر خا میرد لب نه نامهربان من حیا</p>	<p>میدهد بر باد یاد قدرت آتش محشر کل میکند می آفتاب شوم تا چو آید بر سر برکتان شوم</p>
<p>ضیای دین و طایفه علی ابن ابیطالب</p>	<p>صفای قلبه جانها علی ابن ابیطالب</p>
<p>نیایشند تعجب کس از مردن خاک</p>	<p>بر آید از زبان علی ابن ابیطالب</p>

ندارم الفتی بادولت و دنیا که در عالم
زبان کام من طومار رحمت میشود از
عدوی که صفت نیست جای من
شود یکپیر و ز کین زنجب و وزخ از

بودم دین هم دنیا علی ابن ابطا
نشد روز است و روای علی ابن ابطا
که باشد و سیکر ما علی ابن ابطا
شود که شعله گویا علی ابن ابطا

ندارد غیر در کاست پناه جان گیر

ترحم کن بجانش یای علی ابن ابطا

میرجو هم ز خود دل را نواغند
نیت تنها سیر کشن عامی غند
نیت عاشق الغیر از جلیق آرزو
خورده است از سب اغزل با دکلو
نال عاشق در زینب جمال یا رحیا

میرسد پستانه در کوشم صبحی
مست دریا و کل روی نواغی غند
سایه کل بس و بال عامی غند
بوی می آید امشب از نواغی غند
میشود کل تر و باغ از کریم غند

کریا بد جاب ایغ در آب

مرو از کریم ام سبب نشد

روز و شب غمیر کیری

میکن موج تر و باغ در آب

کی توان شست مال و باغ

می توان کرد غم سپهر باغ

خط و خالت بچشم کرم یا غم

مینماید چو عکس باغ در آب

شده از یاقوت و دل چرخ خندان

تا لحظه و حیات و روح تو در غم

شب که کردیم ز بس کرم بیاد خط

از غم شوخی حشمت چکند آه دلم

کشته از شوق رخت و دیده تان

کردم از و باغ دل خوش چرخان

بهر شد ناله زنجیر زندان

زده مرکان تو صد زخم نمایان

چند در و باغ بدل سوخته از رشک خیا

بود آینه ز عکس تو چه رخسار

کرده ام خواب امتحان مهتاب

سود در راه عشق نازانو

کز عشق کیسه بدل دار

خاک پاری بکوبی و گرد

پیش روی بسته که من دام

ساقی بزم میکشان مهتاب

سینه صافی حصار آفتاب

از خیال رخ تو دوش حساب

مکر آن شعله خوی مست شمع بزم ما

کل سپهر بزم بادیه ام چون غنچه

ز حال محیه امی پوفا بیکانه

گلشنی مست بی خزان مهتاب

هر جای سیر عاشقان مهتاب

شب روز است بی زبان مهتاب

میرد سپهر بر آسمان مهتاب

میشود پاره چون تکران مهتاب

شمع فسر و زکلفتان مهتاب

یا فقه عسمر جاده مهتاب

داشت در پینه پنهان مهتاب

که مکر کان کشته چون بال پر زانها

مکر می آید اندر بزم آن مست حیا

چو شد آتش بخ بی پروا نگاه آتشنا

رشنوی سپید پس جوانان کفیا
یا بلذبس بل دارم خیال رویا
همچو ابراشک بارم روز و شب
میخورد آب از دم شیر او
کشته مرگان به نقش خیال
منعم از دولت عشق کسی
دل جذبی چه از نواز عالم
همکنند شوخی پس تو چه تعمیر در آب
رستم از جور فلک از سپب صاف
چین بر موج برنگ رزم آمو کرد
روز و شب غرقه دریای شکم

نماید شعله جوالام رنگ خا
بهار طرّف و دارد اشک من خا
نیت غیر از که به کارم روز و شب
پای دل لاله زارم روز و شب
صورت او می نگارم روز و شب
نقد داغ دل شمارم روز و شب
میزر سو دست یارم روز و شب
که کشد عکس خط کرده شمیر در آب
چه تواند که کند آتش شمیر در آب
که کند شوخی مرگان تو تاثیر در آب
چه توان که داند نیم چه پیر در آب

<p>خیال زلف مشکین دارم در نظر</p> <p>تماشا میکنم از خیال شوخی چشمش</p> <p>بدستم رشته چرخ موج باد و هیو مسکرو</p> <p>بدل دارم خیال شعله خوی بی</p>	<p>کیمینبل میداند از سایه شرکان</p> <p>بخت منم آمه بود و نور نظر</p> <p>ز بس دارم می پستیها پست</p> <p>بجای اشک می بارد شرار چشم</p>
<p>حیا از یاد لبهاش بزم با حیرت</p> <p>که جای شمع مسوز در خشت گرا</p>	
<p>بس که از گرمی عشقت سوخت جان</p> <p>خار و خس را میرو سیلاب چون زور آو</p> <p>ناله خیر و همچو نی از بند بند بیکر</p> <p>مست چندین بحر تپان در دل</p> <p>میشوم بسمل ز یک تیغ نگاه ای</p>	<p>رخت نود روی در خاک چون شک کباب</p> <p>نیست شرکانم بگردیده چشم پر آب</p> <p>بشود کرا ز لب شیرین و حرفی</p> <p>گریه را اگر سرد هم یک عالمی کرد خراب</p> <p>حیست سردم از برای کشتن این خط</p>

<p>مینماید فلس را به آفتاب در نظر که چو خوش رسته است این مضرع آرد مینماید کلبستان یا می خون در نظر</p>	<p>که بر افتد ما کتاب عکس روی و در آ کرده ام معنی پخیده حال استخار پس که از شرم رخ او رنگ کلمات</p>
	<p>ماهیها هرگز به ترتیب دیوان تم می تواند شد ز شوی معطر کینا</p>
<p>سیر کز ابر رخ او از کلتان خجسته عاشق کامل نیست نه ز یان و سود تن قاتل را تصور کرده ام ابرها جلون نمکین میکند مردم زدن دشمن نیست از ما بیدلان خجسته دیگر خوش موهای صحرایی بن از من سر</p>	<p>د اغنای پینه من از چرخان خجسته در خیال زلف او خواب پشان خجسته غنچه زخم دل از کلمات خجسته سایه مرکام از باغ خیابان خجسته و از شما این حرم و ناز می کجلاها خجسته از خوابان چمن چاک کریب خجسته</p>

درد و عالم عاشقان از نیت در کار است	خوردن چمن بیش از پیره یان چمن است
-------------------------------------	-----------------------------------

از برای گل ندارم منت گلشن جای	یک نگاه کرم او از زکریا پستان چمن است
-------------------------------	---------------------------------------

بسک دل مخو خیال حسن گشته است	سر سربو بر تم منقار بلبل گشته است
میکند مردم چشم حلقه مستانه	رشته تار کاسم موج گل گشته است
زلف مشکین کیسه را دیده ام	سایه مژگان من تان بگل گشته است
بسک وار و ذوق عکس گلشن روی	جوهرینه چون چمن گل گشته است

دل ز غمها میخورد و خون جگر درم جای	شوخی بی پروای من کرم تغافل گشته است
------------------------------------	-------------------------------------

مرا با طفل شوخ آشنائی است	که کار او سر سپهر یوفائی است
ز دل سپهر و نهای صدای	که چشمش کرم شوق سر به سائی است

<p>باره بسودن اگر ای ز خود مانی خرقه و دشمن نبوی</p>	<p>کوی جهان انقدر دود نیست دانه را در خاک بچو نیست</p>
<p>حرص کام از دما دار و حیا تشنه لب باج اخی نیست</p>	
<p>مانع دم ز دم حیرت سر نیست فدو ضبط نفس ای کاش دلم میداد بسکه چون قطره شبنم بر آینه ام هر نفس بوی زنده زخم تنای دگر</p>	<p>لب چسان باز کنم آینه در بار نیست رفته از صراط این در پیش نیست کل اگر خوش مراد بود و حیا نیست از که ناله دل خود در پی ازار نیست</p>
<p>سخنم پیش کس از لعل سیر و زری خویش با بدمان حیا سایه دیوار نیست</p>	
<p>کهر عزیز با جمیل محبت گذشت جسمان بوی خوش کام و زبان شد اشکی جاکه از زده شورش قیام ز صفت زودت رفت و دل کفایت</p>	<p>چشمی خواب کرم مکر و بخت نیست تا از دمان تنگ خونی یک نیست بخت شبنم که صد از جلالت این داستان تمام مکر و بخت نیست</p>

آه کرم از هر کم چون نوبیچو شد تیار	کرده ام سامان یک عالمیتان بر پیکر
سینه عاشق بیا دنیغ ابروی کسی	نیز خجسته دارد در کس غنچه نهان زیر پوست

در بحر کرمین خورشید ده جاست	چون خاک آسمانها اینجا بر آید
معموره بهای می دور و ندیدم	کج فراغت اینجا در خانه خراست
اشکی کفیل باشد اظهار حال دل	کردار سی نورش این نقطه کاست
بینای قامت بایر مستانه جلوه دارد	هر نقش با بر آتش سما به شراست
باشد دماغ عاشق از کرم در	بر روی چو دان اشک افتد

بر آه و ناله من موزونی جیاد است
دیویدم بغزل اهرتیش نخی است

بدل برد از کس شناس نیست	در آینه بر روی که دانت
چرخه که کسی از اهل دنیا	مزاج آسمان حاجت رواست
چون نور عمل در بان خویشم	مراد خانه خود نیز جاست
بگوئی خاک ری کوشه کرم	عبار خاطر کس نقش نیست
نهان وضع دل از کرمی غافل	شکسته خنده هر کرمی هست

<p>بسی چشمی ندارد جاده کار چه غم که عالمی بیکانه باشد تا از زاهدان باشد ریائی چه لازم شمع بزم غیر باشی</p>	<p>شکم سیری نصیب نیست مزاج من تکلف نشانت که بی مطلب سلام بر دستم مکر در خلوت آینه جانیت</p>
<p>خراش هر کجی رنگ جنون بخت جبار خود در رفتن کارمانست</p>	
<p>دوام عمر مکن آرزو که نیست بر دفع فتنه حصاری چو خاک کار بقدر تعلیمی آنچه بود بسکروچی بجذب شوق جوامع بیکدیگر چو ساعزی که شود کجای بیکدیگر</p>	<p>بخشنش نفی این چراغ خاموش زین بزم ز نقش قدم زده بخت همیشه صاحب یک جاده بود بیک تن است و جهان یار گداز و لعل به بزم تو هم دیده است کو نیست</p>
<p>و این بدینوز در کین است</p>	<p>چشمه از نکه تو پیش ازین است</p>

<p>مکنده داشت اهرس فغان دل را بی خفت ز دل کجاست در دهر از تیغ تو سبک چون بهجم آهسته تلاشش بود و دهر مایم و خیال قامت پیر</p>	<p>این امیب همیشه زیر زین است این زهر زیر بر نکین است زخم قوم را خط جبین است کرد بدولت کلفت است انجمصرع سخت دشمن است</p>
<p>دیوانه جیانش لایر نشین هر چند داشت دشمن</p>	<p>دیوانه جیانش لایر نشین هر چند داشت دشمن</p>
<p>بخودی که شوق او در نشین است سوخته از گرم خونهای یک از نگاه گرم ساقی زنده الم در تلاشش مستی جاوده است</p>	<p>هر که یک داشت پیاثر نشین است آب چون یک داشت از اثر نشین است بجوان سمنه را نشین است انجمصرع سخت دشمن است</p>
<p>حال مجوران چه برسی جیا</p>	<p>حال مجوران چه برسی جیا</p>
<p>و ده لودر آت دل در آتش است</p>	<p>و ده لودر آت دل در آتش است</p>

با کسی ذوق آشنایی نیست	چکیم طاقت جدایی نیست
یک یک مردم جهان دردم	بجس با بس آشنایی نیست
با بی دیوار و رکلی است دردم	آوی را سری با بی نیست
ترک فعال بد اگر نکنند	توبه از مایه پارسایی نیست
قد روان به مال کرد مرا	شکوه هرگز از جدایی نیست
رنگ اظهار حال دل نیست	کافه نامه ام خدایی نیست

من ببرد خشم هر چه جفا

نی نیادت نارسایی نیست

با کس هم در دوا نیست بهام که دوست	احوال دل خود چه کلام هم دوست
در چشم خود و خلق کن تو جفا	دو من منن ای جوی خیارم دوست
سزا بد منش جوشت باطل دارد	کما خواجه دوا بهر دل ارم به دوست
بهوده جفا در ره من شکسته	پاکو بس بر بنیه که ارم به دوست

احوال دلم قابل اظهار جفا نیست

بیغام بقا صد چه کند ارم به دوست

بی تبت سکه جن بر غم بزم داشت	بوی گل منش غم منشا داشت
------------------------------	-------------------------

ساقی کز احوال من
زین صدمه کز احوال من
زین صدمه کز احوال من

<p>در برش پیوسته است چمن نمکند وضع ندست ستر نشود محو تو فرمیده احسان رنگ خشت جقد چشم تو در محراب دل جو که خشت خورشیدش میزند</p>	<p>در جهان که همه خرم و ملک است بود تو تر مرغ امید چین باغ راه در گلشن تصویر گاه نام آهوا از سایه خود و نیز تو اینجا میوم بر رخم خود از استخفا</p>
<p>هر ترفی را تنزلش با افتاده است ماهم بمانیم اگر از چشم بر دارم چون سالیس که در جوی کمال دست کاوش خرم مکن ثبت</p>	<p>سجده ذکر خدا بود و جیاد و ستش هر که امر و زور است نرم شما و دم آنچه عجز بود وی امر و زور و دما بهیچو انکو و نه شکست شتاب</p>
<p>معانی باطن میرک باین غزل و مینو لعزش ستاره همچون با چون زین بیان شست چاک که در</p>	<p>بی تکلف را هر از فرطیت مرده زین بیان شست چاک که در</p>

<p> بوی آب ز چوب که بکارد و در رود و این میوه نه شود آنقدر که در کوه میشود و با مال آخر کوه آنرا در رود نفت بر خوان هستی جز خوش کام قطره آسکی ندارد و در بساط خود که جون خمر غریب خام نیز مال صوت بلبل شور گل را بسکت در یک جون ایام بویست نرکان خایه ها گشت </p>	<p> که نقش کبر و سرخ دل که گشت کر چه هر خار پیدای سوزن از دست وضع مالیدن ز کفست نهیستی الهام شد بی استخوان نبود نقش در این کوه را در کشیدن حفظ افتد کر نه نم و دل ز کاکوشن ز غماز از دست اوه میان تو ز بی که من خرم که خواست با دو عالم جلوه چشم بسته و در دست </p>
<p> میشود و اشقه از بوی شام من جا برک کل هم سید ما غمناز زبان </p>	<p> </p>
<p> کرداری فشار بر لب و لب فرمانیستم که زلف سر شکست چهل آجا که در خیال نکاست کشید عالم </p>	<p> اینچیز قطره ایست که نه نشسته سکادم به بی ستون از نشسته آهوی تیر خورده از پخته و گشت </p>
<p> خون گشت در کت تازه بر روی آب در غیر هم که باز جبر اندیشه و دست </p>	<p> </p>

<p> بانشی که نوزد کی خیارم سوخت بر یک شمع کل خویش شافارم سوخت نفس زده و دیهای خود عیارم سوخت و همیشه لاله زبانی که شایرم سوخت ولی که اندر جهان بود یادگارم سوخت که مافعال حریفش ناچارم سوخت بانشی عجبی شمع آسفلارم سوخت تلاشش کردم رویهای این شایرم سوخت چون با تش صد رنگ چون سارم سوخت ولی رنگ جرس بود در کنارم سوخت </p>	<p> کشید خلد سر از جگر زارم سوخت خزان زمین تفاعل زد و بکارم سوخت چو یک شیشه است عین درین سوخت نزد آتش من تخم شعله کارم سوخت و کمر زنجیری آسمان چه بکارم سوخت تنه از سوز دل خود جهان کفارم سوخت علی حیرت کو هر متوان کرد سوخت بر آمد از دل من آه شعله زو بکارم سوخت توان نمود زها که گرم جنبه طارم سوخت نیز ز گرم رویهای من چه بکارم سوخت </p>
<p> سبید ریشی چندین سیاه کارم سوخت چهار شرم شد آفتاب و جوارم سوخت </p>	<p> سبید ریشی چندین سیاه کارم سوخت چهار شرم شد آفتاب و جوارم سوخت </p>
<p> می بی درو ما بجام جم است کر نویسم هزار سال کم است دست مرد شستن ز خود علم است </p>	<p> بجای رخ بود و دیده کم است حالت یکدم جدایی را عرصه بی نیازی بکارم سوخت </p>

<p>بشتر ترشح میوه دارم است بی عوارض هر زمین که است</p>	<p>کس ندید است در است بشت کرم اشک از دیده گریه منع نگاه</p>
<p>بشتر ترشح میوه دارم است بی عوارض هر زمین که است</p>	<p>بشتر ترشح میوه دارم است بی عوارض هر زمین که است</p>
<p>رک لاس باقوت نهان شده است بی ترشح بود ابری که بشت است کاغذ ساده مکتوب افشان شده است حرف لایق همه چون ایمنه نهان شده است مشت خالی که در ترشح فشان شده است یعنی از کرده خود سخت بشتان شده است</p>	<p>باز مبتلا به لب جانان شده است گرچه در اتم دل محبت درین محفل حرف حروف است ز خون جگر ازین نام مسوده را بتامل و ریاض در وصفیت یک عالم اسوده و سیاه بار عمامه ششخ کنون میدارد</p>
<p>بشتر ترشح میوه دارم است بی عوارض هر زمین که است</p>	<p>بشتر ترشح میوه دارم است بی عوارض هر زمین که است</p>
<p>بیم کرمکی بمن تا تمام نیست این مایه را بشسته رسندگ شمشیر انتقام فلک در نیام نیست</p>	<p>ین غم بود ولی که جهانش کانه نیست از شوق دل کجالب اظهار میزد ظلم چرا بخوابش زخم نمکند</p>

<p>قاصد تو هر نه در دهر خویش سپید از کشکینش نشو به بیم فارغم بیکسینه سخت سید از زو کند</p>	<p>ما را دماغ نامر و ذوق بیام در بند رشته مال بر مرغ رام مزدور را خلاص شدن غمخوارم روی زمین وشت کم از بام</p>
<p>در انوشیست ساقی بی بکام بعالم اهل عزت ساده لوح اند به بری هم نشد در اغیب بی شخ در اول عذر تقصیر است بهتر دماغ مطلب ای ندارم بود وضع ملائم عین تند ویر</p>	<p>خدا غرضت در کاهم بکام یکسینی قیمتی بی نقش نام است بجای خویش این ناقص نام بجاور میکند درم سلام همان زکلی گرفت از بام زین نرم گیر باب دهم</p>
<p>ز خاکتر چهار پای دار و خمر جانیغ مرا ز کش نیام است</p>	
<p>ببطلد دل ز جدای دیر است شوق ابدل بخود او می رسد</p>	<p>هر قدر زود بیای دیر است خرم نیست کجانی دیر است</p>

تیت ام در بر وفق کارش کوشش کس نیست بحرف نایم	میکنند غنق فدایی دیر است میکنی هر زه در ای دیر است
از بی جلوه معشوق حیا تا تو از خود نه برای دیر است	
طرح صحبت ریختی بامدم و دنا نی کشیدی بادهن فی فانی فیض خلوت آخر قطره مارا که کرد با دوز هر زه که و بهما چنان باد و همت نداشتی تو فلک	خو روی از عفت فرستی صورت اینقدر دل میکند اندیشه فردا مدتی ماندم در کدوبان صحنها میکنی نام خون را بجز بوی همچو سحر چشم می داری ازین
منصف طور شنائی شعور عالم کجاست میکنی رحمت حیا از بهر این عفا عشت	
نخواهد دل بتاب عشت چه میسر سی چرا و یوانه کشتم که می برداخت با دیوانه من فلک بهوده سکر و شکر روز	که پر بید است از سنا عشت به بین آینه دور یا عشت اگر میخواستی سیلاب عشت ندارد بخش کدوبان عشت

نموده و کو شراب ناب غش	بیا و چشم ساقی می پرستم
...	همین بطن منی لیم ندارو
...	جیا در عالم اسباب غش
...	...
...	...
...	...
...	...
...	...
...	...
...	...
...	...
...	...
...	...
...	...

هر سری در گردش است از اینج بام	میرند با حرج بملود و جام خنیا
میرساند حلقه کردن برنگ کرده با	کر بود نهان بر رخاک نام خنیا
اختصاره ریشی ماه است	چون نفس گونه نشد طولی
میکنند بر دانه رنگ که در دانه	توام افتد با کف از کوه کام
عمر اگر در رنگ خفت بگذرد	سر بر رخبت بر سر اسلام خنیا
و او آخر خاتم دولت سیلان	بر کلین دل نباید کند نام خنیا
صبح استغیا جیا آینه رخشد لب	
میکنند علم سببه در چشم نام خنیا	
زخم نمیشد کاش میزد بر سینه موج	کر و برف غمزه اش بدادین موج
ای خوشار و زجر از رنگ طاق نام	شعله آتش زنده و رفته بشم موج
در جهان امر و زکس در دست نهاد	میرند و ریشنه ساعتی که موج
در سس بی تعطیل دارد و روشن مانا	باده من میرند و ریشنه دانه موج
آسمان سیرت بر در با خیال	بکه از بهر عروج نشد او موج
غمزه طاقت که از چشم او	میکنند ایجا و در سر خیمه موج
جز که با چه دارد و در سینه	رج و نایی بخورد چون بر کجیه موج

در محیط شوق بنیم و شب بای نیرغ

میدهد یادم حیا از صحبت یاریند

بی تو خون شد دل و کمر به علاج

کز عالم میکند خبرش

دل تنگ میکند به بسج

دل جهان بشکست حکم نذر

هر قدر بیکم تخریرش

اثری کل نکرد از آهش

که کردید برده در چه علاج

تا که گشت بی اثر چه علاج

چه علاج ای دم سحر چه علاج

نشوی مهربان و کز چه علاج

بشود شوق بیشتر چه علاج

بست این نخل را نمر چه علاج

بهر دو دل حیا دست امروز

بگره وید نامه بر چه علاج

نقطه از خورشید دارد آفتاب نشانی

نیست غیر از نور چون آینه در آینه کمال

اهل مجلس که چنین سرگرم خوانند

اگر از مژگان بر کرده چو کاش

شعله ز دماغ دل از غضب کوهان

باشد از خط شقایق مسطر و روان

از مژده خورشید باشد به میزان

تا جاست بر نیاید سمع از احسان

میتواند بر دوی مهر از میدان

میفرودد آهنگ خورشید را دایمان

<p>نامید از فیض عام عالم را بشک</p>	<p>بشک صد غنچه از یک خنده نهان</p>
<p>در بساط سینۀ جاکان چنانستم بر آ کی بود جز افشای شکستیم که هر غلطان</p>	
<p>آتش و نار چشم میبست او قند دار و بدست یار چو گل که قند در خلوت چو صحت یکن میبست در تزی بدیده مهرت آید و نه ز یاد کو بغرض محال اهل نیست</p>	<p>از موج می بدیده خود رخت بر قند ایا گرفته عکس لب لعل او قند مینای باوه در نعل و بر و قند بر میکند هنوز همان آرزو قند کو یار و کو صراحی کو با ده و قند</p>
<p>روغن مذاشت بی دل خون گشته کارجم دار و جبار نشسته می آبر و قدح</p>	
<p>دور غمت دار و ایام قند از کد از دل و هن کرد و بر آب سانتری می غنی از د و بهج شون صهبای لبانی بود در مذاق دل کو را گشته خون</p>	<p>خوش بود آغاز و انجام قند بر زبانم کرد و نام قند لاله مرا خون کرد و بهجام قند طافت مینا مجاور ام قند تلخ کی کرد و ز می کام قند</p>

بوج می خط شعاعی بوده است	داشت متقاب و کر بام قبح
--------------------------	-------------------------

سرخ باشد چشم مخمور آن بدم	
بی شفق نبود حیا شام قبح	

ور مذاق اهل خست نیست ذی بخت	کر نگه دار و کسی روزی هر صبح
اختراع طالع عشاق نابرست	و رجاء لعل شربین و خواب
کس نباشد هر روز از نعت عالم	این فراموش کرد که شربین بود در
زندگی لذت ندارد و عمر چون کرد	خواب آخر بای نیست در مکه
یک سه مو باس الفت نیست در جهان	حفظ افق مانع رکبتن است

<p>کس عیا در شور زار خوشترین گام میوه این باغ خام و آب این دریاخ</p>	
<p>فراوانی است در این باغ نارنگی است در این باغ نارنگی است در این باغ نارنگی است در این باغ نارنگی است در این باغ نارنگی است در این باغ نارنگی است در این باغ نارنگی است در این باغ نارنگی است در این باغ نارنگی است در این باغ</p>	<p>فراوانی است در این باغ نارنگی است در این باغ نارنگی است در این باغ نارنگی است در این باغ نارنگی است در این باغ نارنگی است در این باغ نارنگی است در این باغ نارنگی است در این باغ نارنگی است در این باغ نارنگی است در این باغ</p>
<p>بفرش محفل گل ز داکر بستان نقاب دیده من شرم و نهنگستان کسی میا و با طهارت عا کستان و کرانه نیست بر خش زبان کستان بجفل تو شو و بوالهوس گستان بسر نفس قدم نیست چشم کستان</p>	<p>چه ممکن است بگویش و بستان چگونه ببری دل کنم بادی عشق فتا و آینه اندر نشسته از لعل بجفلت مگر آینه حال دل گوید فروغ مهر نیاید بدیده خفاش بیا و چشم تو مانده جفا خاندیم</p>

<p>سیر هرگز نشد بر خوان چرخ به که ز دندان کند قطع نظر جلو صفت دیده غشاق کرد که چه از هر جنس بر باشد ولی کس ندارد اختیار ی کار خویش عالمی افتاد و ز دندان چرخ</p>	<p>نیخورد خون بکر همان چرخ هر که دارد از زوی نان چرخ مشت خاکی بود در دامن چرخ هر چه خوابی نیست در دکان چرخ عالمی افتاد و ز دندان چرخ</p>
<p>بر نمی آید سزار جیم جیا کشته ام سر منده جیا</p>	
<p>سکندر را یکی چون ^{سحاب} ^{سحاب} ^{سحاب} بود کوتاه دست هرزه گردان ندارد بکندم جا کوشه امین ^{سحاب} بخز کشتگی منزل ندارد وادی بمنزل برد رخت خود به یک ^{سحاب} تهی چشمم هوس ^{سحاب} کفن بهم نیست غیر از بار ^{سحاب} نشد روی کند شمع اثر در شام</p>	<p>چونم گیرد بکف جام و شراب ^{سحاب} مکریای درازم بستر سنج ^{سحاب} چرا کس طول عرض دشت ^{سحاب} درین دریا خضر هم ساغر کرد ^{سحاب} ره آسودگی اینجا دل تپ ^{سحاب} همین یک راه حسرت تا ابد ^{سحاب} کبی مغل نماید قطع و کنه ^{سحاب} خیال بر ضحی آه من بکر ^{سحاب}</p>

<p>و اگر آینه بکف نشاند بکامل دارد سرو قدی بر خویش بکامل دارد نمیع رخ را از آتش کلبستان چون گذشت آتش سر سودا دارد و آن که روانه تسبیح بود و ام بلا گاه بر خج بود ماه کمی زیر زین بکه آشفته کیسوی پریشان تمام میشود و سستی آن چشم سینه افزون نیست انعام اسباب بی بر خج</p>	<p>و لبر از ما نتوان گفت تغافل دارد قری امرویز چنانکه بلبل دارد بر بر روانه کفن سازی بلبل دارد پای سیلاب کجی آینه در بلبل دارد زاهد از ساده دلی لاف توکل دارد و و رو و لایب ترقی و تفسیر دارد رشته ناله من دست سبیل دارد ساخته آینه یارب چه قدر بلبل دارد خر عیسی است اگر حشر این حال دارد</p>
<p>ما خود ریزده حیار از دل بر تو غم دارد کس نه فهمید که این شیشه چهل</p>	
<p>جای عشق اگر مهر لبها میگرد کتاب عشق دارد و نکته دفری پیشانی عاقبت زاهد ماست اگر حشر بزرگ کل بود و جیل بود</p>	<p>بشرح شوق هر سوی غم طوار میگرد بکتاب خانه دل یک سستی طوار میگرد بروز خضر سر برداشت و شوار که در بر این هستی نفس تمام میگرد</p>

ندارد فکر منصور یک از مردم بوی	انبارت گشته ز گشت دار میکرد
جیا از بی نیاز بهای حسن یاد استم که آخر در کفش افتد هم بکار کرد	
بگذرد از گیمیا دل را نمی توانی تا کجا حل طلا در دیده چون نرسد کل گشته تا انتظار از حرف خف نام بس و هر یک استن افشا نشن خون حلقه چند آید بر سوخته زانده	من نمیکرد و طلا تا کی طلا را بونه دل چرا خالی را می کشد و استن من ز قمار خانه نرسد که نقد جهان در کف می کشد کو دل با هم بان زلف می کشد
عالمی دارد جیا سیر کرسان خیال از گشته و همت خود حلقه می کشد	
هر که از ما برابر روی تو جین می افتد سوختن آینه باخی و مستقل است نزد آتش ما آخر کردن شده است نقش شهر طلایی شیشه است کلفت و هر تبهر نکر و ذایل	از کف آینه بر روی زمین می افتد بشتر فروم برده جین می افتد و آن سوختن کی بر زمین می افتد سکه رفته خاتم رنگین می افتد کرد آتش زده دهن جین می افتد

<p>میشود و ز کفش دل آینه پاسبان کار چون بانفس باز بسین می^{افند}</p>	
<p>اسب با وقت سحر میگرد قطره آب کهر میگرد دو جهان زیر و زبر میگرد دو هر هر روز زبته میگرد جمع چند انکه سحر میگرد زلف بر کرد کم میگرد</p>	<p>زفته رنگ از رخ و سر میگرد نما میداثر فیض میباش کو کینی نسخ هستی تیغ در جوانی نمره طغی نیست میشود ناله آهشیم بحر عصو عصو تو کند عشق بهم</p>
<p>از حبا آه دل پر خونم تا لب آید بر میگرد</p>	
<p>دل عاشق رهین منت باد و رو عاشق بقدر طاعت باد زاهد ساده غرق رحمت باد شیخ معز و زهد طاعت باد هوش فرمان وضع غفلت باد</p>	<p>میکند تیغ غمزه فرصت باد سبیل نارسایی ز حشمت چو قدر دوری تکلف رفت تا حجاب است کش تصور خودم خواب رانج میکند بغیر</p>

سر چشمم دام خاک برش	دل منکار رسوا و الفت باد
بسته می اگر شکست چه غم	
چشم ساقی جی سلامت باد	
دل خیال طرف صحرای میکند	سطح خاک سینه اش میکند
نیت آسان بختش کشتن	خویش آینه رسوا میکند
از دود عالم کبک بطن برداشتن	عقد نای بایس او میکند
بیزیر فطره اشکم چشمی	دل منداغم چه ایام میکند
حال هر کس در خور اعمال او	بجوج نتوان گفت چاک میکند
میکند فکر برین خاطر بی	جمع هر کس مال دنیا میکند
مستی چشم جی پرواز او	
نشد دشوتم و دولا میکند	
عز و حلم یادی میکند	خنده بی سببی میکند
زنگ شتاب ندارد کل دهر	کرغی و رطبی میکند
مکر آینه رخسار خواهم دید	در جنایم جلی میکند
بنگ کی سبزه خوشتر است	حرف عالی نشی میکند

<p>روزگاری عجیبی میکند رو فکرمانیز شبی میکند رو</p>	<p>نیست کس اسیر کاری باکس بخندار است بکوهی قصد</p>
<p>از عواقب و عیبی میکند رو</p>	<p>عاقبت شهره اشعار حیا</p>
<p>همان کجوه از هر سو نماید هر اچی سینه خور و نماید که در آینه زانی نماید سواد دیده آهوی نماید جو عکس کل ز آب جو نماید</p>	<p>اگر برق تجلی رو نماید بخشم می پرستان بر تو چنان شد نوشت شمع روشن بر اهت کعبه زنی بانی شوق ز سبیل سر شکم حالت دل</p>
<p>کمند و حدت زانو نماید</p>	<p>جیادار سنگ را حلقه نرم</p>
<p>بود پروانه در فانوس که روشن دارد که آفت از خزان اول بهار دارد که این شست عباد آفت بهار دارد بیابانی که جانی آب نقش زخیر دارد</p>	<p>بی تو هر که عاشق شد گرفتاری باین نو و دندان عصری بانه دارد ز جسم بوج واری بپشت بر کوه دارد دل دیوانه بخوابد بزم گرم دارد</p>

<p>که بای خفته کی بردای خواج بقدر استن افشاندی کرد به شکم اینقدر هر چه ابرام کند دارد که شیرت حلوائی او کس دارد</p>	<p>ز چوب سنگ می آید علاج غفلت تواند بود همچون بر فلک پاک بیا مگر بوی حللوت برده است از غرض کو ارا در مذاق کس مگر و نعمت</p>
<p>جیام و زیبا شد و در درشتی باغ ز دست میفرودن بزم جان دیگر دارد</p>	
<p>دل نشو بی خار دارد دل جای خود اختیار دارد بروانه بشع کار دارد صد چشم در انتظار دارد گویند چمن بهار دارد از رنگ خا خیار دارد برویده من گذارد دارد دیوانه چرخ دارد دارد تاسک صم سحر دارد دارد</p>	<p>بجانه ز چشم بار دارد مارا چه غرض بکار و بارش فانوس ز بزم خویش بر دارد در راه که آسمان را خشم آنها که خبر ز خود ندارند مگر بای تو سر کنده ناز هر مشت غبار این بیابان تا کرم رویت شمع را روشن باشد جراح و دیرم</p>

جز کوشش جام ضد نفس نیست	مستی که بسر خماد وارو
چشم نظری نمیتوان داشت زین وضع جیا که یار وارو	
تمام جسم مرا دیده نزل کرد کجی غرق قلندر خیال کرد که از عشق کجی که حل شکل کرد درید لاله که بیان درم از خود سکوت آینه آخر زبان طوطی را جو عشق دید پری جلوه موج باده حسن مگر قریب سبکست نایقه لیلی کسی که بار غلق نبود بر دوشش	مگر باب بهر مشت خاک من کل کرد مرا زیاده خدا فکر خویش غفل کرد بر کس آینه اعصابی او هر دل کرد بسر باغ غلام ترا که بایل کرد همان بوضع خموشی که داشت که افت آینه چند و نشسته دل کرد که شوق قالیب مجنون تی محفل کرد بهر زمین که ز رفتار ماند منزل کرد
صحنه هر کس سری از خانه پر خانه نقاشی چون تصویر مجنون	جیا با لفت یکدیگر است در حنجر کسی که آینه شکست ظلم بر دل کرد چون شفق عاشق فدا بر دوشش نایقه لیلی همان در کوچه دامون

نقطه در پی اندامهای دانهش کشیده	خط عجز اینجا اگر باشد فلاطون
یکپیر و از معنی شعر چون رکن	مصرع خوش لفظ من تصور
در میان مکافات عمل چون کوب	هر که پا در و بد من سرگردون
غیر دهم اینجا نداشت دور سر حباب	می پرست بر هم هستی جام دارو
<p>بشکج بخان بی انصاف عمر حیا طبع شاعر خفت از اشعار موزون</p>	
آه ای بلب که از دل افکار میرسد	صد مطلب گفته با طهارت میرسد
راحت کجا زنجیر شکایت میرسد	در میرسد به حرت بسیار میرسد
ما هزار روز بدل خود شکسته ایم	کر کل زنی بکوشه بهشتا میرسد
انداز پنهون اوراق زندگیت	ایمصرع نفس که تکرار میرسد
یکتی حصار عافیتی جز نفس نیست	اسود کی بنوع کفایت میرسد
نیز کی جسم و او و بهوشی دست	خواب کران بسیار دیوار میرسد
لطیف فلک شک و لانت پشتر	اول فرغ مهر مکرار میرسد
از آه سرد من که نسیم کفایت	پیغام نو بهار به کلزار میرسد
جان را حیا ز صحبت تن نیست حاصلی	آینه اجنه نفع ز دیوار میرسد

<p>بچشم من زره شوق تا غباری بود بی زوم مره بر دم که باو کاری بود بیامد آنچه ز دستم غریبی بود چو دار سید دلم اشک بر ماری بود زمانه عجیبی طرند روز کاری بود پسند سوخته حال کفداری بود</p>	<p>آنها که عیب باو کشان چو کنند نمیزد میکشد سرایی که کرد باو برنج چشم اهل جهان است از دور تا در شرک عادت خویش بکشد زیر فلک جز آینه نیرا کشد کشت خوشوقت دوستان موافق که کشد</p>
<p>اول دمان خنک خود را بکشد سخت غبار است که در دست بکشد اینها بجنب خاک مگر سر بکشد اینها دیگر است بجزئی که بکشد دل را که که افتد اینی بکشد اظهار عیب احم چو نه بکشد</p>	<p>چون صبح در بوط حکم خندان جیا جیسی نموده است که فکر بکشد</p>

دل بود که از سینه شکم بد افتاد
امر مرد دل از شکم سر و کار داشت
زایل غم و بیاختوان کرد بند بر

بزد از شکم شکلی ز فرکان بر افتاد
این شیشه کرد ز کف شیشه کرد
کردی گرفت بد نام و بدین سر افتاد
کاین آینه شکست کار نظر افتاد

نشت خاک که بر فشان کردند
گر کینه دوستان بستند
خود فروشان گوشه عزت
نفی که بهر خوشگس بستند
معنی غنق را که میدانت
جف اوقات مروم دنیا

معنی شوق را بیان کردند
و شمن از جوهر بن کردند
عاقبت خانه را دکان کردند
نام آن عمر هادوان کردند
شرح این متن میکش کردند
هر چه کردند بزمان کردند

سینه جان برنگ صجیا
عرض احوال میگویند

نظر زهر در وجه است ^{دارد}	عرق بوجبت نه ^{دارد}
و بی که طرف کلا ^{دارد}	نهرار کلا ^{دارد}
کمز خاک تراخت ^{دارد}	بکوی عشق کرا ^{دارد}
بر یک جام شرابی ^{دارد}	بر و نبار ^{دارد}
که نقش بارش ^{دارد}	قدم بر اه طلب ^{دارد}
زه کان تو شکل ^{دارد}	نکرد ساغری ^{دارد}
رسید که چیاشت خاک صبح ^{دارد}	
نفس هنوز محال است ^{دارد}	
درویش کند نقش ^{دارد}	یار بوسه ^{دارد}
مزه اش نیغ ^{دارد}	چشم دلدار ^{دارد}
عرف روی نیغ ^{دارد}	ظالم آخر ^{دارد}
هر که در قید ^{دارد}	درد بال ^{دارد}
در کان جای ^{دارد}	ناله مایه ^{دارد}
یکی صد ^{دارد}	نیت آواز ^{دارد}
در بیدان ^{دارد}	نخ جون ^{دارد}

از اردو به فارسی ترجمه شده است

هذه نسخة من كتاب
الملك في تاريخ
الملك في تاريخ

فردا که از این عالم بگذری
عقل از این عالم بگذری
عقل از این عالم بگذری
عقل از این عالم بگذری

منزل عشق کس رویده نیست
خجسته و کینه باغ و محرابم
نشانه کام خمار را قطره
میرسانیم آه خود به ملک
چه انز کل کند ز کوی ما
جسته ترشت نامه اعمال
قطع این ره سبای ملک
هر چه روید ز خاک نیک بود
آب دریا می فرسنگ بود
نیز ما را بر کلنگ بود
کی در آب ننگ ننگ بود
آب این چو حیا زنگ بود

ای خوار حُرست لعل و کهری چنبد
 دنیا چنبد و دم بخت نافر چنبد
 دوستی مو موم شود موم غم دوز
 مودل و عشق طلب و جوشش تننا
 چرا کور و بی خویش ندیدم سرای
 از وادی دلدار بیامی را رسیده
 خم کردن آن لب نشاند از منت کرد و
 گشت نه شود و بخیر جان جابجدا

بر سر ز بهوس چنبد کنی ناک و چنبد
 در کاغذ انش فوده یعنی نگرانی
 دارستم از اندیشه شلم و نگرانی
 کردیم بهم قطع رانش سفری
 کردیم درین دشت هر نظر و چنبد
 برداشته هر یک ز دل خود و چنبد
 این بار کران بود کشیده و چنبد
 یکی باشد و در زلف تو چنبد

المجلد الاول

27

راجع به بی افکار و بی
 خبری که بسیار بی ادب
 از او را در وقت و صبح
 از او را در وقت و صبح
 از او را در وقت و صبح

<p>ز کلمی که بگو تر شد و کتب هر ابرو</p> <p>ای کاشن کند نذر خد نک تو برجا</p>	<p>تا عشق سزا کاشن نیز نک برون</p> <p>میساکد اراده نشد اشک است</p> <p>بوشید جهانی ز ملک چشم تو فتح</p> <p>پیغام غباری ز سر راه بیدار</p> <p>پیغام تو افسردگی از خاطر ما برو</p> <p>دیگر جن ارای خیالیت نکاهم</p> <p>طاوس فلک با هم نیز نک نذارو</p>
<p>ول آینه بر سنک زو مشق چون کرد</p> <p>تا بحر جباب از بعل قطره برون کرد</p> <p>این شیشه بی جی جگر کار کرد</p> <p>ز کلمی که برید از رخ دیوانه شکون کرد</p> <p>این خار صبا از جگر غم برون کرد</p> <p>نیر نک خرامت مزه را بوفون کرد</p> <p>دل طرح بهاری که بر کف طهر کار کرد</p>	<p>ولاد ارجیا داشت ز عکس رخ خود هم</p> <p>ول آینه بر سنک زو مشق چون کرد</p>
<p>در شب مهتاب جام می جماع زد</p> <p>کر اجوم و غم بر تن بهار شکون زد</p> <p>و غم شود ایش رفیق کند زد</p> <p>از در از لایهای شب که ماه عمر زد</p>	<p>بی خست میساکحل شد جانسوز زد</p> <p>کی سر کلمی قبا سها بود و دیوانه زد</p> <p>بجگر دست خود از غمخواری من برد</p> <p>فلک یکبار که مردم خج قفس میکند</p>

وكانت احوالهم

خبر و خبر
خار و سحر

<p>فارع الببال از کین در ده و اتم حیا روزی مفوم از نفع و نفع</p>	
<p>بسکچو جلوه ان قد چون نشاند دانه راسی و میدان در زمین بخت بجو سبیل که رو بار از سر خوان بی خریداری که از جوهر هر حس را رفت عمر و دل همان بن بردی بعد مرون هم ترا خوشی ندارد و در کس شد براد خودی آخر سر اگر کم رود کس شمع خانه آینه نتوانست برندارد که دست از دل اگر</p>	<p>قامه انکشت نجات بر لبه دانه انکشت نه کان حرمت هر کجا نشاند در بیابان طلب الگ استند وای آن صیدی درین صحرای کاروان بگذشت و این غافل نظر خاک محزون را بیابان کردی در دل خاراوی که تیره نماند عالی و بران شد اما نه دل ایامند آب خواهد بود اگر این منت خاک بماند</p>
<p>کرده خاموشم جبار بیکای من در دل بر لیم نجال شده ناقوس از فرماید</p>	
<p>در کلستان خاطر افروخته هر که نشاند صاحب دولت اگر بی قیاس باشد</p>	<p>آتش ما شعله زنی بی دامن سحر نشاند مرد به شمع که روشن گشت بزم</p>

منه نشال حسن آینه غن است و تنگ سیر چون ملک غن از غن کس جان بی برده را ز اهل غن	بی گشت انکورا و ناسنگین عقد از کار کهری خاک نشین سینه بر سنگ خود امانت برید
نست به منی جی روشن سواد افتاده است خاک در جیبی که نحو خط نقشش باشد	
بسته از غم خونی که بجز جگر منگست از سرشته که نشین منگل کرد و زد و من و بر ما ز کهرای نیم ظلم و برود و رحم است چار کرد و بارش که به جیون جملاندست سج احوال دل خسته و منگل بود بعد از شک یک گشت تیان	نیزه انگشت که از دیده زایل کرد آب بجان تو شد در دل و از غم انگ جندی که در جیبی من و لک جگر این سحایت که کاشن تصویر آب ز نام و در غم و ز جگر جگر انگ عجز از غم و غم و جگر بر سر مرغ من ابر کرم و جگر
کس جان و امن فایده از دست خون میشن توانست ز نیم جگر	
چرخ غبار و امروزیست یک تیان کرد و دست ما چون ابر برده و دارا	

بیکم در باب
از حسن و حسن
حسن و حسن
حسن و حسن
حسن و حسن

حسن و حسن
حسن و حسن
حسن و حسن
حسن و حسن
حسن و حسن

حسن و حسن
حسن و حسن
حسن و حسن
حسن و حسن
حسن و حسن

<p>بیک سر خود بروم و آنم که بکشد لیک در نظر دار و آنچه عشق نتواند دست ابل حرم آخر با بی بند در یک نشسته ساعت کردین بیاید خانه تو ای زاهد رفته رفته دوکان برق بکشد رگل کوه فلک حرام</p>	<p>نغمه تهمت هستی چون جاکم آتش یوان کشن خاک هم شد کو غرض مرا فراز سطح بی ساری بکده خشت بخون رنگ بقراری کرم که دوازده خرفه و فروتنها بخرجه بر سر سی از تجلی طورش</p>
<p>مشت خاک من چون بوی فلک افشان شود خنده کلها صوبت بند ورنه کی درین صحرای نمان سبیل که به بیل آسین کلستان جمع بار نتوان کرد و نه چل برستان</p>	<p>تا به مرده شوخی بار جلوه سالان هر چون بچون آید عشق و خروش و در پیش کمر ببول ز بخود نشاند باغبان نمی و ام اینقدر چینی نازی موقت محفل هستی ساز اتفاق امروز</p>
<p>نماید او فکرم که به معنی حیا روشن بچو غنچه ام که حبیب خود و لیسان</p>	
<p>که فکر چنبد و دامانی ندارد</p>	<p>کسی سرور که بانی ندارد</p>

عزیزان غافل از غرضت مسکین	که در غرض نادانی ندارد
منه از بقای بی پروانه روشن	که در روشن و تاریکی ندارد
مکش و امن ز خاک کشته خویش	ولی دارد اگر جهانی ندارد
بهار زندگی پیش از وینست	نبات هیچ امکانی ندارد
ندارم ماعت آوارگی حبس	غبارم باید و آمانی ندارد
شیدی ناکه کتابت عشق خورشید	که خوان از زوایای ندارد
کریبان آنچه دارد و در چمن	هموایی الکل کلماتی ندارد

جلیلهای مناع حسن باشد

بجز آینه دو کانی ندارد

که شمع بسند ان شمع ستاره کرد	ز دملک زخم و می در ساع خیزد
ول زخم عشق و ارونقش شهرت	جینی مار را شکستن صاحب کرد
سرمه بر خواب رحمت و در چشم	یک نیم صبح چندین نجوای کرد
روشن کار فلک باشد در این ستم	ابر و می تغش از خون بکسان

کرچه شور حسن او در دور شوخی کم نبود

کو سس شهرت را جفا آخر بلند او از کرد

عند بسی که فریب کل در میان خورد	در خزان نشتر خاشاک بر لب خورد
فمن اهل زرد نبود منت دهر	که بجز نان جوین بخت دهر خورد
دین شکوه کی بخت نیکین کرد	تا لب تخم جگر سوزن در میان خورد
در اینجا نقشه بی عرف سنی بد	تا کس اول خورد و خون جگر خورد
صفت هوش است برین سحره صلابی	که بجز زرق خود از خوان طعام خورد
بی تکلف چش کشن رنگین نظر	سخت تر سرم از اندک لعل لعل خورد
بر نیت فانوس دل شمع کعبه خست	فکر سر هر که ندارد و غم سلمان خورد
خواب غفلت بخت باعث ترقا	هر که بیدار بود بازی شیطان خورد

دل عشاق فریب کل در میان خورد	کس بجز خار غم ابله بایان خورد
عاقبت در کرد و سیر که بیان خود است	بیش با هر که کشید بای بدمان خورد
شانه پاک کل او دست و گیرستان	بکند بسند اگر زخم بایان خورد
جیسر خشی علف می برد امر در بحر	هر که از کمر سبکی دزد دندان خورد
عند بسی که محبت قفس خیرت او	تشنه لب میرو و آبی که بستان خورد
فکر زرق است حیا و در زرق صاب	نان کسی خورد اینجا که غم نان خورد

<p>کی سیه کس بجای زماشی چمن شد مضمون شکست و لعل از یک آید مذکات تری میطلعت در ببری در سینه هم از یک بخاری می ماند دیگر و صبح تو چه افسون بیاورد</p>	<p>فرصت همه از دست بیک چمن شد در نامه من بر سر هر حرف شکست بر کس قدح ای دیده می بکشد بیکان تو چون زنت بکفر بود هر دخمی نامه او می آید و دهن شد</p>
<p>در باوه جگر بد حیات دم دی است انشخص کردن کرد و بعالم زن زن شد</p>	
<p>یکین بخیال بشنای که سخن شد هر تا که بیان چو سر مشرق کجاست در اندام حید چرخ و زمین بر آید صراز دل زده کان رخت میفت بر خاطر سبیلاب زو برانه غبار است</p>	<p>هر مصرع من بد خیالان چمن شد تا موج زن زخم تو سر خیمه تن شد این شمع جگر خون کن فانی و لکن تا دوی ترا خانه بایند و وطن شد در هنر بقدر منفعل از غارت شد</p>
<p>کیفیت انکوه جیا زهره کد است دل آب منظره یک چاه و قن شد</p>	
<p>آخر کاشن از خراز عشق تا رسید</p>	<p>این حرف رفته رفته بین تا رسید</p>

حیرت

<p>پیغام بار عقد کفائی غم داشت بر سه کلاه زخم اگر کج زخم بجاست زخم ز خوش قطع غلق کشید یک غبار صقل آینه میکند مجنون بکشد فلکش مال بر خور کوسه ای در زخم بچوبت بارسید</p>	<p>ای بی غم خوش دار که با و صبار سید بر فرق سن و تیغ تو بال بجا سید هر جا قدم گذاشته ام نقش بجا سید آخر بدل ز کرد که درت صفا سید کوسه ای در زخم بچوبت بارسید</p>
<p>خرو هم برده نیست جیا و جیا آب آینه تو گشت بخود هر که دار سید</p>	
<p>رستن از دهر شد بر تو شکل باشد کار صورت گداه دهر نابد بر عکس باید راحت من سوز دل خویش بوجالت که در پنج توان فتنش نظره خویش غیر کند و عالم بدل در جهان جام جمی نیست کو دل باشد</p>	<p>کریم آب شوی بای تو در کل باشد اگر آینه دل با تو مقایل باشد کل به پیرانم از ایل دل باشد لیلی باید راز پرده محل باشد در جهان جام جمی نیست کو دل باشد</p>
<p>عقلت ناسب بر زده و پیا شده است وزنه هر کام درین بادیه منزل باشد</p>	
<p>کجا ز مال که می دل بوجیل بارسید</p>	<p>زاده و پناه و نفعان بلیل بارسید</p>

دی

<p>بیابان و نمزسل زبان بدگوین دگر هر کل و هر غی هم نفس نشود چه میکشاید از این که میکشید همان بیک نره و نرسد تجا زلفخار کجده به بهن چون حج</p>	<p>حدیث لطف نو بامن که افکند نیم حج بگویند که گزیده کنند ولی که گشت مکه رکنی چه کار کنند اگر ز سنک کی خانه چون نرا کنند نظر بر تبه خویش که غبار کنند</p>
<p>موج طوفان ز شکستین بگویند کریمه چو نیشی ز دجوتیراه از دل کشند در غبار جسم جان پاک کرده اند برخی نابدول دارند احسان کنی بیکند در دواوی بحال غماز دل</p>	<p>کسی ز این رویان جیا چه ندهد حرف تمام عمر اگر حرف انتظار کنند خوار این حرمت ز دل امر و خشم بر کشند ناله داشته سلاک کهر را بر کشند کار این اهلک زافزون خاک کشند راه کوکم شنو که نتوانست در کشند در لباسی جبه دستار و اعطاه</p>
<p>آه مارا اگر انتر باشد</p>	<p>کر جیا در پله مردم زرافصاف نیست از شکست رنگ خود را بنیوان در کشند جعفر بار بخر باشد</p>

ناله داشته سلاک کهر را بر کشند

سخن از لعل او جدا نشود	بچو آبی که در کهر باشد
نقش پایم شود سر ای چشم	هر کجا یار جلوه گر باشد
از سبزه روز بست تخت خند	بچو بکین در ششم بحر باشد
صاحب غم سینه جاگانه	دامن صبح بر کمر باشد
مرده ایل در دروازه ایل	کار باک و دشمن جگر باشد
بچو ششم بگو محبتی اشک	چشم عاشق همیشه نریزش
سج اگر در بساط عاشق مبت	خون مجسمه آه در جگر باشد
مردم دهر را جیاهم	
کرم خوشی بقدر زر باشد	
ناله بگو دل محرم را زدم کردند	بچو اشک آینه بردار که از دم کردند
ناله ام و زبانه یک دگر بچو شد	دل تناب مکر زخم سازم کردند
بغیر غفلت نشد از سیر جهانم حاصل	هر دو عالم مرده خواب را زدم کردند
بشوان را زدم دیدم هر قطره اشک	بقدرا بینه سامان که از دم کردند
تازه مهیای عرق جام چندم برید	ساقی محفل را با سبب نیازم کردند
دیده خرم از هر سر موی کاک کرد	بگرد آینه زلفان ز کوشش بازم کردند

<p>بچه آینه بقیض دل بی کینه خویش کله خان شیر خیا محرم را زرم کردند</p>	
والی خیال تو چون بقرار کرد و ناله	یکی بیاد تو شوخم هزار کرد و ناله
در آن مقام که شد خیز بر پاهای	نخاه حیرت عشاق تار کرد و ناله
ماه و ماه که غم از آن فراق تو کارم	جوان مریش کبی اختیار کرد و ناله
شکستگی مکار دل و جگر کرد و ناله	بسکینه من و دوچار کرد و ناله
زبان شکوه عاشق بسخت تو	سپید بزم تقاضا شرار کرد و ناله
به یک زبان چه برد کس تفاوت	مکر جوابر سر باغبار کرد و ناله
<p>جیا جو موج بهار جنون زنده کل ویش زبان بیل شورید خار کرد و ناله</p>	
نوامد بچوی اینجا به انجام بردارد	کرد دست از خود بکشد شمع و کلام بردارد
اسیر و هر کرد و هر کرد که روزی دارد	چو آن مرغی که خواهد و اندام دارد
در آن محفل که میباشند زار و موده	بود و کردست سن ناول چرا کرم دارد
تغافل بنشیند مکی سری دارد بچو را	مکلفا صد بی شکین با بعام بردارد
سرست و در زبان ماری کرد و زار	اگر مژد و در هم بردارد و شل نام بردارد

بدوشن مستم صفت کبابی
که بسیار است اگر متابعت این علم

جیبا صد زخم دارد نقش شهرت در کین دل

نکین خاتم مایه که دست از نام بردارد

سپیدی ز شکوه که بر فم میخوان کشید	شمیری از پیامم علم میخوان کشید
از بجزئی نشانی عفا که شستن	جو موج باز نقش قدم میخوان کشید
کمر اختر کند بدل به بیم مرک	این بار را با تمام میخوان کشید
مجیده است رشته امید و نادر	کی این دو رشته از بر فم میخوان کشید

صورت راست نمایی سر و کمر
ایستاده بی از فم میخوان کشید

نقش بر شاو می غم از زده لبا میزد	کوزیا و کس زنت امر و زود میزد
از نگاه کرم سانی آینه دلها می	سنگ می آید بکوی عشق و دلها می
در خراف بار باشد وضع خود و داری	شیشه می چون تی که در بارها می
بهر سه هر غم که در درخت نشان	چند و یاد از کلم خاری که در با می
و ششگاه سرفرازی نیست جز در نی	تا سبوح علی بود بر روی دریا می
هر بیلای را از خزان و در کین افتاده	چشم بکشا فرصت بستر زان می
سینه پاکیده علاج کلفت ظاهر است	هر دلی که خانه سنگ آید بجز می

سخت جان عاقل را در برش نهان	زود افتد بر زمین سسکی که بالا میرود
هر که می آید حیا در و هر که می آید	جلوه برق سزار آینه کم از نصبت
که بشیر ز روی زمین شده میشود چون خطا بسته و خود تو مایه از خاک که مایه خیر و بد است آینه کند قرآن جام چه نماید آخر پیاده راه عدم قطع کرد بیش از ده روز و ولت نیاید	با چون عباد عرش برین شده میشود تا مست اگر چه نقش کنین شده میشود زاهد بشهر کوششین شده میشود کار نو فرض کن که چنین شده میشود کز نوسن مراد تو زین شده میشود کرده هم فرض آن نشد این شده میشود
باشد بر تو سخت حیا چون در کار	که فرضش از حرص چنین شده میشود
ره روانه میشود از کرد و نکرال سفید نیت ماه نو با کرم نیت اولاد یکه سر و پهنی می موی خود در نیت چشمه آینه ای که کو خرازی نیت	چون با خرم برسد نکرال که در و نکرال بیز و داندل سیاهی چو نیت ریش خود را کرد و اعطای نیت کی زنده تر کان بهم چینی که شد

<p>از دل آه سیاهی کی غم غم و در شب یکشاید فال صبح</p>	<p>کی نشستن میشود این وقت بهیچ من هر کس که کرد و در جوانی</p>
<p>روز و شب هر دو در کف میسر کرد دنیا آسمان یکسویه افتاده و یکسویه</p>	
<p>از آن آرام جان مکتوب لطیف بیکه نگران زون از هر دو عالم طبع می فیض از آلت است از کلماتی مرا باعث بکراهی نه غفلت شده</p>	<p>برای دامن جان و یمنه قضا حجت بیخ همسفر استعدا محیطش ساغر هر قطره را بریز تو خیری را که بخوامی دل من</p>
<p>جفا ظلم است دل برداشتن از دایه شهر ز پیمان نشستن این خاک محبت خیز</p>	
<p>از دل غم زمانه جریاب میرود از شوقی تار تار گریبان زهرم زین دشت خار هم بجز ناخنی افسوس احی که بار آورده</p>	<p>یعنی غبار خاطر من ابی بر یارب کتن من که بهتای بر در دل هزار آله سبلا بر کهوار پنهان در خوابی بر مار ابوابی که توئی خوابی بر</p>

<p>در هیچ دوای فکر جز اول فکند</p>	<p>کشتی که ام صر ز کرات میرد</p>
<p>نانه خیا جمید کاشب بخردل</p>	<p>غواص فکرو کو هر نایاب میرد</p>
<p>چون بکین هر کس بی نام بودی بی تو در چشمم تنها جانی بنت مفرور کسی با من بجز مخطو چشمم اعتنا کرد بمحو گوهر و طلسم نه خفا بر غافل می فراید بستر اظهار</p>	<p>بر سر باز از شهرت بود کرد خانه شیشه هم در محفل من سوز پیش او خاموش بودی فصاحت ورنه اشک حسرت که هر یک پیش با منی اشک نامم بخرس سر گذشت حال من خوانی آینه</p>
<p>از جفا در خانه خود هم تکلف میکند</p>	<p>روزن کاشانه ایجاد ده بکانه بود</p>
<p>عاشق از بخود شدن در زخم آید قطره ناگوهر شدن جز بکده کاشی هر که از خواشانی سر فرار چرخش درو شدن لای کاشی</p>	<p>هر قدر قالب نمی شد جای خود میشود دل آب حسن آینه بد بسیو خالیت سیر روی در آینه چشم بر روی دو عالم یک شکل</p>

از کلامی که در این کتاب است
در هر کس که می خواند
در هر کس که می شنود
در هر کس که می بیند
در هر کس که می لمس کند
در هر کس که می چشمت
در هر کس که می بویاند
در هر کس که می چشمت
در هر کس که می بویاند

در هر کس که می چشمت
در هر کس که می بویاند

در هر کس که می چشمت
در هر کس که می بویاند

در هر کس که می چشمت
در هر کس که می بویاند

که جز دل غریب با کس نفی ندارد هیچ ناخن بر سر دماغ جگر نشاند	میشود و دیوانه هر که بدو صحرا میکند آنچه با دوامان دل غارت نمائند
بی تکلف کس نخواهد کرد با دشمن جفا و در فراق یار دل چری که بماند	
بکشتنی که لبش از بسایه گلها چید مگر فریب نماند و هرگاه ترا دلم بروی لبناز که تو بیلرز چه غم ز خار خار است این دل را	ز شبنم عرفی ششم لاله گلها چید ز شبنم لب جگر ز ناله گلها چید توان بر نرم نو جایی بیاید ز جام های می و سر لاله گلها چید
ز بیم کرم کمان خیره چشم جفا توان کرد در خوش بهیچ لاله گلها چید	
نام تو بلوح جگر خویش جان کند حرم که بان خون جگر لعل نگو ری حرم ز بروز زنده در پای اجل مو ضعیف است آب عرفی شرم گذشت از سر	از رخ کنیت دل سوخا کرده اراست مزار خود و پندار کند جایی با مید ز قارون نتواند که هست بکینی بکشتن نقش تا جاده فتن را بر زلف زریان کند